

Nr 94.

Av herr **Bergqvist, m. fl.**, om inrättande av en ny lektorstjänst vid folkskoleseminariet i Umeå.

I samband med omorganisationen av folkskoleseminariet i Umeå till dubbelklassigt ha under åren 1918—1921, då ombildningen fullbordades med fyra parallellklasser, fem e. o. lektorstjänster blivit inrättade. Av dessa har en i enlighet med 1921 års riksdagsbeslut blivit överflyttad på ordinarie stat från och med den 1 januari 1922 och är besatt med innehavare. På samma gång erhöll seminariet i Karlstad, vars omorganisation började samtidigt med Umeåseminariets, en tjänst och Luleå seminarium två.

I skrivelse till överstyrelsen den 11 april 1921 angående anslagsbehov för år 1923 hemställde seminariets rektor om åtgärd för överflyttning av nya lektorstjänster på ordinarie stat, och föreslog överstyrelsen, såsom framgår av statsverksprop. VIII punkt 143, den 31 augusti samma år, att en sådan måtte från och med år 1923 uppföras på stat, samtidigt som överstyrelsen hemställde, att vid Karlstads och Luleå seminarier skulle inrättas resp. tre och två nya ordinarie tjänster.

Departementschefen ansåg sig emellertid med hänsyn till den bekymmersamma ekonomiska situationen icke kunna föreslå riksdagen mera än tre tjänster, »vilka lämpligen skulle kunna fördelas så, att två komme på seminariet i Luleå och en på seminariet i Karlstad.» Framställningen angående de övriga ansåg han kunna uppskjutas till 1923 års riksdag. Riksdagen anvisade medel till tre tjänster men förklarade i anslutning till statsutskottets förslag, att riksdagen utginge från att den av departementschefen angivna fördelningen ej skulle vara bindande för Kungl. Maj:ts beslut i ämnet.

Statsutskottets förslag föranledde Kungl. Maj:t att i skrivelse till skolöverstyrelsen den 27 mars 1922 anmoda denna att avgiva förslag till tjänsternas fördelning mellan de särskilda seminarierna, varefter överstyrelsen bland annat anbefalldes rektor vid folkskoleseminariet i Umeå att in-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 3 saml. 30 häft. (Nr 94—95.)

komma med uppgift, huruvida några särskilt framträdande behov av nya lektorstjänster redan från och med den 1 januari 1923 förefunnes vid nämnda seminarium. I sitt yttrande den 12 april s. å., vilket yttrande i avskrift bilägges, framhöll rektor såsom ett särskilt trängande behov en ordinarie lektorstjänst i naturvetenskapliga ämnen, emedan det visat sig omöjligt att få kompetent e. o. lektor häri, och påpekade, att till ett ordinarie lektorat kunde erhållas en synnerligen kvalificerad person, nämligen föreståndaren för Hampnäs folkhögskola doktor Per Stolpe, som dessutom förklarar sig villig tjänstgöra som e. o. lektor under höstterminen 1922, om det vore utsikt för honom att här erhålla ordinarie anställning från och med år 1923. Överstyrelsen föreslog nu en fördelning av de trenne tjänsterna på Luleå, Umeå och Karlstads seminarium, och då det således syntes vara utsikt till ordinarie anställning, beslöt sig doktor Stolpe att mottaga förordnande som e. o. lektor, i vilken tjänst han visat sig som en utomordentligt värdefull lärarkraft i det ämne, som är hans huvudämne, geologi och geografi, i vilket han såsom bekant erhållit professors kompetens. Trots Kungl. Maj:ts beslut att icke tilldela Umeåseminariet något lektorat, har doktor Stolpe mottagit förordnande vid seminariet och tjänstgör där fortfarande, varvid det i det längsta varit såväl hans som rektors hopp, att departementschefen enligt sitt förut omnämnda uttalande skulle framlägga förslag om ett lektorat vid 1923 års riksdag, i vilket fall en ordinarie tjänst skulle kunna tänkas inrättad från den 1 juli 1923. Ehuru rektor kraftigt framhållit önskvärdheten därav och att seminariet stode i tur att erhålla ett nytt lektorat samt trots överstyrelsens förslag om sex nya lektorstjänster vid seminarierna har likväl ingen lektorstjänst upptagits i årets statverksproposition.

Ehuru vad Umeå seminarium angår en synnerligen meriterad person finnes, som är villig söka dit, måste seminariet till sin saknad och skada avstå från hoppet om hans fästande vid läroanstalten. Doktor Stolpe har besökt Karlstad för att efterhöra, om några utsikter till ordinarie tjänst där skulle finnas, emedan han gärna för sina barns uppfostran ville komma till en stad, trots det att hans löneförmåner som folkhögskolerektor äro större. Rektor vid Karlstads folkskoleseminarium meddelade honom, att det förutnämnda nyinrättade lektoratet, som förklarats ledigt i bland annat modersmålet icke lockat någon sökande, och att han trodde intet hinder möta för att detsamma på nytt ledigförklarades i geografi och biologi, om doktor Stolpe kunde påräknas. Så ligger läget. Doktor Stolpe lär dock helst vilja stanna i Umeå, om en ordinarie lektorstjänst där inrättades.

Slutligen må påpekas att Kungl. Maj:ts undanskjutande av frågan måste leda till att antingen ett flertal ordinarie tjänster på en gång inrättas i

samband med seminariets överflyttning på ordinarie stat såsom dubbelklassigt, vilket såsom överstyrelsen framhåller är mindre lämpligt med hänsyn till svårigheten att erhålla kompetenta sökande, eller att extra-ordinarie-systemet måste bibehållas under en följd av år, även sedan seminariet inflyttat i nya lokaler. Intetdera av dessa alternativ kan anses förenligt med en god omtanke om seminariets bästa.

Med åberopande av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen ville medgiva, att ytterligare en lektorstjänst vid folkskoleseminariet i Umeå uppföres på ordinarie stat från och med den 1 juli 1923 och att i följd därav den i det gemensamma ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarier ingående posten: Folkskoleseminarierna må utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit höjas med 5,800 kronor till 1,880,480 kronor.

Stockholm den 20 januari 1923.

O. Bergqvist.

Herman Rogberg.

Gustav Rosén.

N. J. F. Almkvist.

Henric Öhngren.

K. A. Andersson.

Avskrift.

Till Kungl. Skolöverstyrelsen.

Anbefalld att inkomma med uppgift, huruvida några särskilt framträdande behov av nya lektorstjänster redan från och med den 1 januari 1923 förefinnas vid folkskoleseminariet i Umeå, får jag vördsamt anföra följande.

Höstterminen 1918 började seminariets ombildning till dubbelklassigt, och med innevarande läsår har ombildningen blivit genomförd. Under de fyra år, som sålunda snart förflutit, sedan omändringen begynte, har seminariet i rikt mått fått pröva på svårigheten för läroanstalter belägna i övre Norrland att erhålla fullt kompetenta e. o. lärarkrafter. Av seminariets fyra e. o. lektorer under läsåret 1920—1921 var en utan provår. Dessutom var under samma tid anställd en vikarierande ämneslärare utan full kompetens. Och av fem e. o. lektorer höstterminen 1921 saknade två provårsutbildning. Till de ledigannonserade e. o. lektorstjänsterna ha av Extraläraryrån anmälts eller anmält sig i regel ytterst få, stundom blott en enda sökande. Mer än en gång har av Extraläraryrån till svar meddelats mig, att byrån visserligen icke saknade platsökande, men att ingen, i varje fall ingen av de mera dugliga och meriterade vore villig mottaga förordande »norr om Dalälven». För norrländska läroanstalter i allmänhet en kändbar olägenhet, är detta förhållande en ännu kännbarare svårighet för en lärarbildningsanstalt.

Genom inrättandet av en ny ordinarie lektorstjänst från och med den 1 januari 1922, vars innehavare är att påräkna i tjänstgöring vid seminariet nästkommande termin, har ett första steg till mildrande av ifrågavarande svårighet blivit taget, för vilket seminariet står i tacksamhetsskuld till vederbörande myndigheter. Men för att läroanstalten skall bli något så när tillgodosedd, torde ännu en lektorstjänst snarast möjligt behöva inrättas i stället för den e. o. befattning i naturvetenskapliga ämnen, som visat sig svårast att få fullt kompetent sökande till. För detta utbyte talar dessutom den omständigheten, att om en ny tjänst bleve uppförd å ordinarie stat från och med den 1 januari 1923, seminariet kunde påräkna som sökande till denna en så högt meriterad lärarkraft som föreståndaren för Hampnäs folkhögskola filosofie doktorn Per Stolpe. Dr Stolpe har nämligen på förfrågan förklarat sig villig att under nämnda förutsättning söka till seminariet och dessutom lovat att mottaga förordnande som e. o. lektor höstterminen 1922, ifall han, såsom han hoppades, kunde erhålla tjänstledighet från innehavande tjänst.

Jag får således på det vördsammaste hemställa, att överstyrelsen ville föreslå, att en av de av riksdagen beviljade nya lektorsbefattningarna tilldelas folkskoleseminariet i Umeå.

Umeå den 12 april 1922.

N. H. NYMAN.

Rätt avskrivet betygar på tjänstens vägnar:

N. H. Nyman.